پاورقی(۲)

خاطرات «زیباری» از ۱۰ سال وزارت خارجه

آغاز دشوار

منبع: الحیات . مترجم: محمدعلی عسگری

هوشیار زیباری

از این رو من باید هویت نژادی خودم را «تخفیف» می‌دادم و برعکس بر هویت عراقی‌ام می‌افزودم، در مسایل مربوط به حقوق کردها یا مسایلی که برسر آنها اختلاف بود نباید وارد می‌شدم. یکی از مسایل اساسی بین کردها مساله حاکمیت است و وزارت خارجه باید بین این مسایل توازن برقرار می‌کرد و نشان می‌داد که حقوق کردها چیست و این یک ماموریت شاق بود.

آیا وزرای خارجه عرب به آسانی شما را پذیرفتند؟

نخستین کار من بعد از پذیرش مسوولیت در سال ۲۰۰۳، حضور در نشست اتحادیه عرب در قاهره بود که تقریبا دو یا سه روز بعد از تعیین من برگزار شد. آن زمان این سوال مطرح بود که آیا این حق عراق است که در این نشست حضور پیدا کند و کرسی خودش را بگیرد یا اینکه این کرسی تا زمان تشکیل یک دولت قانونی در شرایط دیگری باید همین‌طور خالی بماند؟ برخی در اتحادیه عرب شورای حاکم بر عراق را غیرقانونی می‌دانستند و حتی با صداهای قوی و نیرومندی خواستار محروم کردن عراق از این کرسی بودند. پیش از اینکه عراق را ترک کنم از من پرسیده شد: آیا به اتحادیه عرب می‌روید؟ پاسخ دادم: حتما. این اولین ماموریت من است و ما باید کرسی خودمان را به‌عنوان کشوری که بنیانگذار این اتحادیه بوده حفظ کنیم. ما باید شرکت کنیم و برای آن مبارزه کنیم. یادم می‌آید که تعدادی از سیاستمداران عراق که جزو دوستان ما بودند به من هشدار می‌دادند این ماموریت سختی است. من هم گفتم این یک تکلیف است و باید عراق به جایگاه خودش برگردد. یک کنفرانس مطبوعاتی در بغداد برگزار شد و درآن اعلام کردم عراق در این نشست شرکت می‌کند و به هیچ‌وجه حاضر نیست از صندلی‌اش صرف نظر کند. یک هواپیما گرفتم و به قاهره رفتم و در هتل سمیرامیس اقامت کردم. در همانجا یک کنفرانس مطبوعاتی برگزار کرده و اعلام کردم سفرم به قاهره برای شرکت در این اجلاس است. همان شبی که به قاهره رسیدیم، دو دیدار طولانی بین من و وزرای خارجه عرب برگزار شد که در آنها پیرامون این موضوع بحث کردیم و گفتیم یا شما اجازه می‌دهید عراق به جایگاه خودش برگردد یا اینکه عضویتش را تا روشن شدن امور به تعلیق در می‌آورید؟ نظر رایج که دبیرکل اتحادیه و کشورهای قطر، مراکش و کویت نیز آن را تایید می‌کردند این بود که عراق باید حضور داشته باشد. آنها می‌گفتند اگر عراق را از این حقش محروم کنیم دچار اشتباه بزرگی شده‌ایم.

موضع سوریه چه بود؟

واقعا نمی‌دانم. اما در آن شب‌های جنجالی که جلساتش گاه به بعد از نیمه شب هم می‌کشید نام کشورهایی را که از بازگشت عراق حمایت کردند به یاد دارم. شب اول کالین پاول، وزیر خارجه آمریکا یواشکی از من پرسید تا به حال با کسی از مصری‌ها در اتحادیه عرب دیدار کرده‌ای؟ گفتم من تازه آمده‌ام و صبح هم می‌روم اتحادیه عرب تا با عمرو موسی دبیرکل آن صحبت کنم. همین‌طور سعی می‌کنم با احمد ماهر وزیر خارجه مصر - که خدا رحمتش کند - هم دیدار داشته باشم. گفت ماموریت تو اصلا آسان نیست با این حال آمریکایی‌ها تلاش می‌کنند از طریق هم‌پیمانان و دوستانشان از تو حمایت کنند و امیدوارند که تو شانس خوبی داشته باشی. صبح روز بعد، قرار بود من به وزارت خارجه مصر بروم و به همراه آنها به مقر اتحادیه عرب برسیم. به سراغ ماهر رفتم و داستان را برای او شرح دادم. گفتم اوضاع تغییر کرده و ما غریبه نیستیم و عراق جایگاهش تضمین شده است و اینکه عراق درگذشته منزوی بوده و یک انرژی بی‌حاصل داشته و حالا ما سعی می‌کنیم نقش عراق را از نو کارآمد کنیم. به من گفت باید به مقر اتحادیه و نزد عمرو موسی برویم. من گفتم آماده‌ام. عمرو موسی با خودش یکی از همان بیانیه‌های قدیمی را آورده بود که پر از شعار و اصطلاحات مرسوم بود. به او گفتم این قابل قبول نیست. عراق امروز یک کشور تکثرگراست، همه شهروندانش که عرب نیستند، ما وارد مرحله تازه‌ای شده‌ایم که مبتنی بر دموکراسی و تکثرگرایی و گردش مسالمت‌آمیز قدرت است، شما باید به این تکثرگرایی ملت عراق احترام بگذارید و از او خواستم که این مساله در بیانیه اتحادیه عرب گنجانده شود. بعد مشکل نحوه دعوت من برای حضور در جلسه مطرح شد. من پیشنهادی مطرح و فورا اقدام به دیدار با شیخ دکتر محمد الصباح وزیر خارجه کویت در هتل هیلتون نیل کردم که چسبیده به ساختمان اتحادیه عرب است. او از من استقبال کرد و خیلی از حضورم خوشحال شد. همچنین به اطلاع من رساند که شب گذشته در مقر اتحادیه عرب درباره این موضوع چه بحث و مذاکراتی جریان داشته است و چه مواضع تندی ابراز شده بود. بعد تاکید کرد کویت همواره از تغییراتی که در عراق به وجود آمده حمایت کرده و می‌کند. او تمایل داشت که ما هر دو باهم وارد مقر اتحادیه عرب شویم چون این پیامی داشت. دستم را گرفت و با هم رفتیم. عکسی که از این دیدار گرفته شد بازتابی جهانی داشت. وقتی رسیدیم به ما گفتند ابتدا وزرای خارجه عرب حضور پیدا می‌کنند و بعد از من خواهند خواست تا وارد سالن شوم. در این نشست قرار بود مساله تعلیق عضویت عراق بررسی شود زیرا می‌گفتند دولتش غیرقانونی است. در سالن انتظار نشستم تا اینکه یکی از کارکنان تشریفات آمد و از من خواست که داخل شده و بر کرسی نمایندگی عراق بنشینم. عمرو موسی از حضور من استقبال کرد اما سایر حضار با حالت تعجب‌برانگیزی به من نگاه می‌کردند چون به هرحال من یک کرد در بین اعراب بودم. آن زمان هنوز رییس‌جمهور برای عراق تعیین نشده بود که او هم بعد کرد از آب درآمد.

ادامه دارد

کره‌جنوبی حریم هوایی جدید اعلام کرد

آسمان تکه‌پاره آسیای‌شرقی

شرق، مریم امیری: از هنگ‌کنگ تا تایپه، از کانبرا تا مانیل و از لندن تا واشنگتن، تیتر اصلی روزنامه‌های مهم سراسر دنیا در چند روز گذشته به مناقشه حریم هوایی دو قدرت بزرگ اقتصادی جهان اختصاص داشت. تیترهایی چون: «چین به دریای جنوب ناو هواپیمابر فرستاد»، «کره‌جنوبی گسترش حریم هوایی اعلام کرد»، «واشنگتن به اختلاف سه کشور بر سر جزیره غیرمسکونی کشیده خواهد شد»، «آسیا مستعد شدیدترین تنش ممکن»، «عواقب وخیم مناقشه حریم هوایی» و از این دست. روز گذشته کره‌جنوبی هم وارد معرکه شد و گسترش منطقه حریم دفاع هوایی خودش را اعلام کرد. حریم جدید با حریم هوایی چین و ژاپن، همپوشانی دارد. به گزارش واشنگتن‌پست، انتظار می‌رود تصمیم کره‌جنوبی نشان از عزم منطقه برای افزایش هرچه بیشتر تنش و اختلاف است. به گزارش خبرگزاری فرانسه، وزارت دفاع سئول اعلام کرد، منطقه دفاع هوایی جدید که از ۱۵دسامبر سال‌جاری به اجرا درمی‌آید، منطقه «ایودو»، یک صخره آبی در آب‌های ساحل جنوبی این کشور را پوشش می‌دهد. ایودو که ۴/۵متر آن زیر آب قرار دارد طوری واقع شده که هیچ‌یک از کشورهای اطراف نمی‌توانند ادعای مالکیت آن را داشته باشند. این حریم هوایی بر فراز صخره تحت کنترل سئول سال‌ها منبع تنش میان کره‌جنوبی و چین بوده و درحال حاضر تحت پوشش منطقه دفاع هوایی جدید پکن نیز قرار گرفته است. تعیین حریم هوایی به معنای تعیین قلمرو نیست ولی قدرت یک کشور برای کنترل پروازهای دیگر کشورها را نشان می‌دهد. کمی پیش‌تر کره‌جنوبی با به پرواز درآوردن هواپیماهای نظامی خود در محدوده دفاع هوایی جدید چین، قدرت چین را به چالش کشید.

از سوی دیگر صبح روز گذشته، چین سه کشتی به آب‌های مورد مناقشه با ژاپن فرستاد که از زمان اعلام منطقه جدید حریم دفاعی چین، نخستین حادثه محسوب می‌شود. کشتی‌های چینی ۱۲مایل آبی وارد حریم جزیره «سنکاکو» شدند و به گفته گارد ساحلی ژاپن کمی پس از ظهر آنجا را ترک کردند. شینزو آبه، نخست‌وزیر ژاپن پیش‌تر هشدار داده بود درباره تمامیت ارضی کشورش هیچ تسامحی به‌کار نمی‌گیرد. مقامات کاخ سفید هشدار داده‌اند بالاگرفتن این مناقشه می‌تواند ماشه نزاع‌های گسترده‌تر را بچکاند.

در ۲۳نوامبر امسال، وزیر دفاع ملی چین به‌طور یکجانبه، «منطقه حریم هوایی» (ADIZ) وضع کرد که شامل مجمع‌الجزایر غیرمسکونی به نام سنکاکو در ژاپن و دیائون در چین، بود. همین موضوع موجب شدیدترین تنش‌های چند سال اخیر میان چین و ژاپن شد. دولت چین می‌گوید هر پروازی که از حریم هوایی تعیین‌شده عبور می‌کند باید به پکن گزارش دهد. وزیر دفاع چین هشدار داد که اقدامات اضطراری دفاعی برای پاسخ به هواپیماهایی که در این مورد همکاری نمی‌کنند یا حاضر به پیروی از دستورالعمل‌های چین نیستند، اتخاذ شده است. اما مساله این است که حریم هوایی جدید چین با حریم هوایی ژاپن تداخل دارد. به گزارش واشنگتن‌پست، شینزو آبه، نخست‌وزیر ژاپن، به پارلمان ژاپن گفت: «چین اقدام بسیار خطرناکی کرده است.» پس از آن چین جنگنده‌های خود را بر فراز منطقه مورد مناقشه با ژاپن به پرواز درآورده و با هواپیماهای خود جنگنده‌های آمریکایی و ژاپنی را نیز در این محدوده رهگیری کرده است.

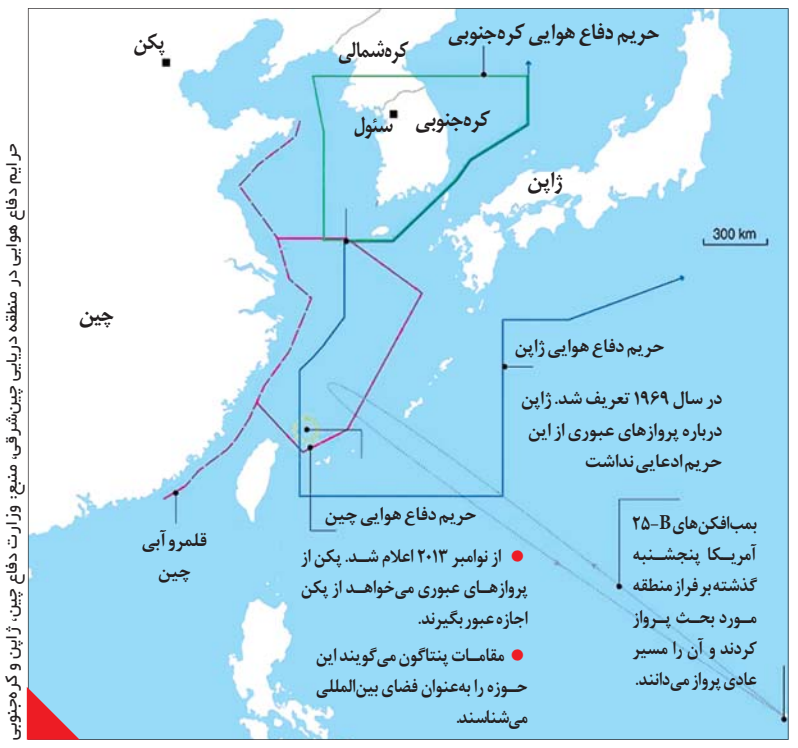

حریم دفاع هوایی در منطقه دریایی چین‌شرقی، منبع: وزارت دفاع چین، ژاپن و کره‌جنوبی

نگاه درون

اسماعیل بشری . کارشناس مسایل شبه‌جزیره کره

چرا پس از چندین سال توافق نانوشته میان کشورهای منطقه آسیا- اقیانوسیه، چین به ناگهان حریم هوایی خود را به منطقه مورد مناقشه گسترش داد؟

مدت زمان زیادی نیست که این جزایر توسط ژاپن خریداری شده است. اگرچه این جزایر خالی از سکنه هستند اما چین این امر را گسترش حریم فعالیت‌های نظامی ژاپن به حساب آورده و نسبت به آن واکنش نشان داده است.

با توجه به ادعای جدید کره‌جنوبی، آیا احتمال درگیری منطقه‌ای میان کره‌جنوبی و چین وجود دارد؟

خب با بالاگرفتن اختلافات ممکن است درگیری‌هایی پیش آید و احتمال بروز تنش محدود میان دو کشور وجود دارد اما فکر نمی‌کنم کشورهای این منطقه مستعد درگیری‌های دامنه‌دار باشند.

این مناقشه از لحاظ حقوقی به چه صورت است و کدام کشور ادعای بحقی دارد؟

ادعاهای زیادی در مورد این جزایر وجود دارد. ژاپن ادعا می‌کند که این جزایر را از مالکان خصوصی و بدون وابستگی به کشوری خاص خریداری کرده است. اما از لحاظ حاکمیت دولت‌ها چین نیز ادعای دیگری دارد و مدعی مالکیت بر این جزایر است. اگرچه صاحبان این جزایر تابعیت چینی نداشته‌اند.

تحقق راهکار ۲ کشوری ممکن است

باراک اوباما، رییس‌جمهوری آمریکا اعلام کرد: مذاکرات صلح خاورمیانه در حال حاضر به مرحله‌ای رسیده که تحقق راهکار تشکیل دو کشور عملی است. اوباما گفت: مذاکرات فلسطین و اسراییل در حال حاضر به مرحله بحث درخصوص مسایل اصلی به‌ویژه مساله اراضی، مساله امنیت، آوارگان فلسطینی و قدس رسیده است. (ایسنا)

همه‌پرسی برای تعیین سرنوشت «شیناواترا»

ینگلاک شیناواترا، نخست‌وزیر تایلند روز گذشته برای تعیین سرنوشتش، برگزاری رفراندوم را پیشنهاد داد و متعهد شد اگر عزل وی خواسته مردم باشد، استعفا خواهد داد. معترضان ضددولتی روزهاست که به خیابان‌های بانکوک آمده و متعهد به سرنگونی ینگلاک شیناواترا و از بین‌بردن نفوذ تاکسین شیناواترا شده‌اند. (رویترز)

به من تضمین داده شده

چاک هاگل، وزیر دفاع آمریکا در جریان سفر به افغانستان تضمین کرد معاهده امنیتی میان کابل و واشنگتن بدون هیچ تاخیری امضا خواهد شد. هاگل گفت: بسم‌الله خان‌محمدی، وزیر دفاع افغانستان به من این تضمین را داده توافق امنیتی دوجانبه میان دو کشور به‌موقع امضا می‌شود. (راشاتودی)

نگاه بیرون

۴ نگاه به یک مناقشه

ترجمه: تانیا تجلی

Bloomberg

نشست حزب کمونیست که چندی پیش برگزار شد اولین سیاست خارجی خلاقانه پکن را نمایان کرد. در این نشست همه چشم‌ها به ژاپن دوخته شد. به نظر می‌رسد که نکته مهم بیانیه این نشست منطقه شناسایی دفاع هوایی باشد. پکن در این بیانیه اعلام کرد که حریم هوایی در اطراف جزایر مورد مناقشه توسط ژاپن نقض شده است. چین حرف‌هایش را به‌طور صلح‌آمیز و در عین حال به‌عنوان یک قدرت جهانی مطرح کرد. کوچک‌ترین برخورد یا اشتباه محاسباتی در این رابطه می‌تواند شرایط را پیچیده کند و پای واشنگتن را به این قضیه باز کند؛ به‌طوری که اقتصاد جهانی را تکان دهد. البته چین سزاوار سرزنش‌ها برای بی‌ثباتی وضعیت امور شمال شرق آسیا نیست.

The New York Times

تصمیم چین در تقابل با ادعایی است که می‌خواهد اختلافات خود بر سر این جزایر را به‌طور مسالمت‌آمیز حل‌وفصل کند. اعلام این خبر از سوی چین که هیچ هواپیمایی، چه نظامی چه غیرنظامی، نباید بدون اطلاع وارد این حریم شود خود یک حرکت بسیار تحریک‌آمیز است که می‌تواند به تنش و درگیری مستقیم با ژاپن بینجامد. دولت اوباما باید راهی برای دفاع از منافع ژاپن پیدا کند. راهی که از تصمیم‌های احمقانه و خطرناک دولت شینزوآبه به منظور جلوگیری از افزایش تنش‌ها جلوگیری کند. شینزوآبه نخست‌وزیر ژاپن و محافظه‌کاری که می‌خواهد ارتش کشورش را تقویت کند پیش از این تاکید کرده بود که جزایر سنکاکو «قلمرو جدایی‌ناپذیر و تحت کنترل ژاپن است که بر اساس قوانین بین‌المللی به رسمیت شناخته شده است.»

theguardian

تحلیلگران از این می‌ترسند که چین نسبت به واکنش‌های بین‌المللی، اشتباه محاسباتی داشته باشد. تیلور فراول کارشناس امنیت منطقه‌ای در موسسه تکنولوژی ماساچوست معتقد است چین باید در رابطه با این منطقه روشنگری کند.

CNN

به‌دنبال جنگ جهانی‌دوم، آمریکا و ژاپن یک اتحاد امنیتی جعلی میان خود به امضا رساندند که این اتحاد در سال ۱۹۶۰ رسمی شد. بر اساس این قرارداد، آمریکا پایگاه‌های نظامی‌اش را در ازای وعده‌های خود برای دفاع از ژاپن در صورت حمله در این کشور قرار داد. برخی تحلیلگران معتقدند که هرگونه تنش میان چین و ژاپن به ضرر آمریکاست.

«مونترو» سوییس، محل برگزاری «ژنو۲»

منابع دیپلماتیک عربی اعلام کردند کنفرانس ژنو۲ در شهر مونترو در سوییس برگزار خواهد شد. به گزارش ایسنا، منابع دیپلماتیک عربی به روزنامه الوطن سوریه اعلام کردند ژنو۲ در مرکز همایش‌های شهر مونترو در نزدیکی دریاچه مشهور لیمان در کشور سوییس برگزار می‌شود. پیش‌تر سازمان ملل اعلام کرد: ژنو۲، ۲۲ ژانویه آتی (دوم بهمن) برگزار خواهد شد. در حالی که تب و تاب تدارک کنفرانس ژنو۲ بالا گرفته است، بان‌کی‌مون، دبیرکل سازمان ملل با تاکید بر لزوم از بین‌رفتن سلاح‌های شیمیایی سوریه در بندری امن، خاطرنشان کرد: هدف از برگزاری کنفرانس ژنو۲ تشکیل دولت انتقالی با اختیارات اجرایی کامل در سوریه است. این در حالی است که تشکیل دولت انتقالی بدون حضور اسد خط قرمز نظام کنونی سوریه است. علاوه بر ژنو۲، بحث راهبه‌های مسیحی ربوده‌شده در سوریه نیز این روزها به یکی از خبرهای مهم بحران سوریه تبدیل شده است. در همین حال گروه تروریستی «گردان‌های آزادگان القلمون» ضمن برعهده‌گرفتن مسوولیت ربودن راهبه‌های مسیحی شهرک «معلولا» اعلام کرد تنها در صورت آزادی هزار زن بازداشت‌شده توسط نظام سوریه، حاضر است راهبه‌های ربوده‌شده را آزاد کند. این در حالی است که هوشیار زیباری، وزیر خارجه عراق با اعلام اینکه کشورش هیچ کمک تسلیحاتی به گروه‌های درگیر در سوریه نکرده است، نسبت به نفوذ «سمی» گروه‌های افراطی در میان شورشیان سوری و احتمال ایجاد حکومت تروریست‌های القاعده در قلب منطقه هشدار داد. در تحولی دیگر نماینده دایم سوریه در سازمان ملل تاکید کرد: اگر پایداری و مقاومت ارتش سوریه نبود، سوریه چند ماه قبل سقوط می‌کرد.

درخواست «اوجالان» برای اقدامات مثبت ترکیه در روند صلح

پروسه صلح میان کردها و دولت ترکیه بار دیگر به جریان افتاد. هیاتی از حزب صلح و دموکراسی ترکیه روز شنبه با عبدالله اوجالان، رهبر در بند حزب کارگران کردستان ترکیه (پ‌ک‌ک) در زندانی در جزیره «امرالی» در نزدیکی استانبول دیدار کردند. پس از این دیدار، هیات مذکور به بیان دیدگاه‌های اوجالان پرداختند. به گفته این هیات، رهبر زندانی حزب کارگران کردستان ترکیه، با تاکید بر اینکه انتخاب گزینه‌های شخصی در روند برقراری صلح فضا را برای وقوع درگیری‌ها و آغاز تنش‌ها مساعدتر می‌کند، از دولت ترکیه خواسته برای برقراری صلح اقدامات مثبتی را اتخاذ کند. به گزارش خبرگزاری آناتولی ترکیه، هیات مذکور اعلام کرد اوجالان در این دیدار از آنها خواسته حامل پیام وی به دولت ترکیه باشند. به گفته این هیات، اوجالان در پیام خود به دولت ترکیه عنوان کرد: من هنوز هم امید زیادی به روند صلح دارم و امیدوارم دولت ترکیه اقدامات مثبتی در این زمینه اتخاذ کند. اوجالان در ادامه خاطرنشان کرد: سه ستون و تکیه‌گاه اصلی و مهم برای مذاکرات جهت برقراری دموکراسی در ترکیه وجود دارد که تعیین چارچوب قانونی و اصول قانونگذاری در راس این سه اصل است. دوم، روشن‌کردن اینکه مذاکرات در این چارچوب قانونی با حضور کدام طرف‌ها انجام می‌شود و در نهایت تشکیل کمیته پیگیری یا کمیته‌ای قضایی برای بررسی و پیگیری مذاکرات است. او از مسوولان ترکیه‌ای خواست تا ابزارهای ارتباطی از جمله روزنامه را در اختیار وی بگذارند تا افکار و دیدگاه‌هایش درخصوص صلح و تشکیل دولت دموکرات جدید را به مردم ترکیه منتقل کند.

اپوزیسیون پارلمان تایلند کناره‌گیری می‌کند

تایلند همچنان ناآرام است و معترضان همچنان بر خواسته خود مبنی بر استعفای نخست‌وزیر پافشاری می‌کنند. در همین حال اپوزیسیون تایلند دیروز (یکشنبه) اعلام کرد: در اعتراض به دولت نامشروع تمامی اعضایش به طور دسته‌جمعی از پارلمان استعفا می‌دهند؛ اقدامی که مطمئنا باعث تعمیق بحران سیاسی این کشور می‌شود. به گزارش آسوشیتدپرس، چاوانونند اینتاراکومالیاسوت، سخنگوی حزب دموکرات اعلام کرد از آنجایی که حزبش دیگر از سوی مردم قابل قبول نیست، نمی‌تواند به کار خود ادامه دهد. اقلیت دموکرات‌ها با معترضان ضددولتی که در سال‌های اخیر تظاهرات بسیار گسترده‌ای را در تایلند به راه انداختند، متحد شده و متعهد شدند تا از طریق اعتراضات گسترده دولت ینگلاک شیناواترا، نخست‌وزیر تایلند را سرنگون کنند. دموکرات‌ها از سال ۱۹۹۲ میلادی پیروز هیچ انتخاباتی نبودند و این معترضان خواسته‌اند تا یک شورای مردمی بدون برگزاری انتخابات، رهبری کشور را بر عهده گیرد. دولت ینگلاک در انتخابات سال ۲۰۱۱ میلادی به قدرت رسید؛ انتخاباتی که به گفته ناظران آزاد و عادلانه بود. تایلند از زمان سرنگونی تاکسین شیناواترا، نخست‌وزیر سابق تایلند در کودتای نظامی سال ۲۰۰۶ میلادی با ناآرامی‌های سیاسی دست‌وپنجه نرم می‌کند. معترضان برادر نخست‌وزیر را متهم کرده‌اند که از محل اقامت خود در تبعید دولت را کنترل می‌کند و می‌گویند سیاست‌های پوپولیستی دولت به اقتصاد تایلند ضربه می‌زند و نخست‌وزیر را متهم می‌کنند که برای ماندن در قدرت این سیاست‌ها را پیش گرفته است. از زمان آغاز این اعتراضات در ماه گذشته میلادی دست‌کم پنج‌نفر کشته و ۲۸۹نفر دیگر مجروح شدند.